№ 33. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакціі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі — па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 33 (125). Год II. Вільня, 24 красавіка 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

КІЕУ (П.Т.А.). Украінскі нацыянальны конгрэсс выказауся за расейскую фэдэрацыйную рэспубліку і за аутономію Украіны.

23 красавіка.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Між Лёс і чыгункай Аррас-Камбрэ трывае артылерыйская бітва. Пасьля барабаннаго агня сягоньня раніцай пачаліся пешые бітвы.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пры Эн і ў Шампані артылерыя з абодвых бакоў фронту узмацавала свой агонь. Француские атакі былі адбіты. Мы ўзялі 50 палонных.

Нашы лятуны збілі ў ворагоў 4 лятучые шары і 11 самалётаў.

Ріхтгофэн збіў свайго 46-го ворага, Вольфф — 20-го. Лятучая эскадра Ріхтгофэна збіла свайго сотнаго ворага.

Усходні тэатр:

Шмат дзе востры агонь расейскай артылерыі, на каторы мы энэргічна адказывалі.

На налёт расейскіх лятуноў каля Ліды мы адказалі налётамі на Маладэчну і Турэц (на паўночным заходзі і на палудзенным заходзі ад Мінска).

Македонскі фронт: На Вардары і каля возера Дойран вострая артылерыйская бітва. Адбіваючы англіцкую атаку боўгарскімі вайскамі, выступала наша лятучая эскадра.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Рада работнікоў і салдатоў пастанавіла сьвяткаваць дзень 1 мая па ўсей Расеі паводлуг новаго стылю. Будуць організованы работніцкіе дэмонстрації, якіх Расея дагэтуль не бачыла. Каб не спынілася ваенная работа, работнікі пастанавілі замест 1 мая адпрацаваць нядзелю, 29 красавіка.

БУХАРА (П.Т.А.). Пад націскам рэволюціі ў Расеі эмір Бухарскі апублікаваў заяву, сулячы свайму краю ўнутрэные рэформы.

ВЕНА. Паводлуг дайшоўшых сюды ведамасьцей, усе войскі ў Расеі, апрыч пецярбурскаго гарнізону, адмовіліся даць прысягу тымчасоваму ураду. Гэта пастанова зроблена паводлуг думкі рады работнікоў і салдатоў.

КОПЭНГАГА. Гасударственая дума атрымала вестку, што ў Пецярбурзі наладжэны дзьве вялікіе організації дзеля таго, каб вярнуць стары лад.

ЖЭНЕВА. Адмірал Колчак, б. начальнік Чорнаморскаго флоту, назначэн главнакамандуючым Балтыцкаго флоту.

БЭРН. На астраві Ксантэ французы скінулі грэцкі каралеўскі урад і аддалі ўласць староннікам Вэнізэлоса.

ЖЭНЕВА. На нарадзі саюзьнікоў у Жан дэ Мор'ен разгледалі пытаньне аб міры. Поўофіцыовнае апавешчэньне кажэ, што саюзьнікі ведаюць, што справа міру, паднятая неутральнай Скандынавіей, выплыла з Вены. На нарадзі ішла гутарка аб компэнсаціях, якіе саюзьнікі павінны атрымаць за свае ахвяры на вайне. Пасьля нарада занялася справай Грэціі. Як пішуць парыжскіе газэты, пастаноўлено выступіць у Афінах без ніякіх цэрэмоній.

Вільня, 24 красавіка.

Сучасные здарэньня даюць яркі доказ таго, што ў жыцьці народаў маюць вагу толькі організованые массы. Пакуль массы гэтые не дайшлі сьвядомасьці сваей сілы і сваіх патрэб, іх лёгка дзержаць у няволі, абертаць у скаціну рабочую; але с таго момэнту, калі яны пазналі сваю крыўду і пазналі прычыну свайго рабскаго палажэньня, перад імі адкрываецца дарога да новаго жыцьця. Толькі, каб пайсьці па гэтай дарозі, паадзінокіе жаданьня асобных людзей павінны зліцца ў адно магутнае жаданьне волі і павясьці нялічэную армію раскінутых на вялікіх абшарах гаротнікоў да аднэй, супольнай для ўсяго рабочаго народу мэты.

Організація—вось першая ступень, каторая вядзе грамады працоўнаго люду да лепшай долі.

Даволі глянуць навакол сябе, даволі паўзірацца хацябы на палажэньне работнікоў у Нямеччыне, дзе работніцкіе партіі і саюзы маюць мільёны членоў, каб пэраканацца, што ў Заходняй Эўропе работнікі стаяць шмат вышэй за нашых толькі дзякуючы сваей організованасьці. Толькі як організованая сіла яны здабываюць там для сябе лепшые варункі працы і быту, здабываюць належнае мейсцо ў дзержаўным жыцьці, становячы, напрыклад, у нямецкім парлямэнці самую чысьленую партыю, с каторай усе павінны вельмі сур'ёзна лічыцца. І нельга сумлевацца, што, пры спаўненьні апавешчэных нямецкім Імператарам і урадам рэформ у дзержаўным жыцьці Нямеччыны, голас работнікоў займець найбольш выдатнае месцо.

Агледаючыся на работніцкіе массы ў нашым Краю і ў сталічным месьці яго, мы бачым, што нашым работнікам далёка йшчэ да таго, чаго дайшлі іх таварышы ў суседняй заходняй дзержаве. Толькі у апошніе перад вайной гады, калі сьляды страшэннай рэакціі, запанаваўшай па ўсей Расейскай дзержаве пасьля 1905 году, сталі знікаць, пачалася між нашымі работнікамі больш энэргічная організацыйная работа. Яна апіралася главным чынам на організаціях прафэсыональных, але ваенные прыпадкі і звязаны з імі агульны разгром прамышленаго жыцьця ў нашым Краю застали іх з вельмі агранічэным чыслом членоў і, што з гэтаго вынікло, с пустымі кассамі... Ешчэ крыху лепш былі організованы работнікі жыды, больш прывыкшые да супольнай грамадзкай работы. Але работнікі хрысьціяне, між каторымі гэтак многа эмігрантоў з вёскі, слаба пасьпевалі за імі. І толькі цяперашніе цяжкіе часы прымусілі іх больш гуртавацца і супольнымі сіламі змагацца с цяжарамі ваеннаго ліхалецьця.

Цяжкая гэта навука, каторая нашым работнікам расчыняе цяпер вочы, паказваючы ім, што толькі ў еднасьці—сіла. Але нічога дарма на сьвеці не даецца, і за ўсе беды вайны рабочы народ у нашым Краю мае адну карысць: ён зразумеў патрэбу організації. І гэта — тым болей на часі, што набліжаецца момэнт міра, а з ім— новае жыцьцё, ў каторым не велеможные паны і багатыры, а народные массы — мільённые грамады работнікоў і селян — будуць кіраваць сваей доляй і доляй сваей старонкі.

Вось, да гэтаго і павінны ўжо ў нас прыгатаўляцца рабочые массы. Калі ў гісторыі нашай Бацькаўшчыны праб'ець гадзіна прыходу новай будучыны, ўсе тые, хто дагэтуль быў пазбаўлен усеякіх правоў, усе, хто крывавай працай здабывае кусок чорнаго хлеба для сябе, а нялічэнае багацьце — для другіх, павінны ўстаць дружна, як сьцена, моцным, важкім голасам — вустамі сваіх найлепшых людзей — сказаць, чаго трэба нашаму народу, і павагай гэтаго голасу мільёнаў пакіраваць жыцьцё Краю ў новае русло.

Два дакумэнты.

Ворагі нашаго народу і Краю, каторые хацелі-бы задушыць усе праявы самабытнасьці яго, каб пасьля безраздзельна запанаваць над ім, стараюцца перад усім сьветам давясьці, быццым наша Бацькаўшчына не мае ніякіх палітычных ідэалоў, ніякога жаданьня вызваленьня. У гэтым ім многа памагаюць нацыоналісты розных нацыональнасьцей Краю, каторые ўжо цяпер думаюць не аб Краю, а аб тым, як забаспечыць у ім перэвагу і панаваньне толькі для сваей націі. Але ў шырокіх дэмократычных массах, якіе становяць аснову ўсяго краёваго жыцьця, йдзе зусім іншы рух: яркую праяву яго становіць надрукаваная ў тым нумэры „Гомана" адозва Соцыал-дэмократычнай Партыі Літвы, да якой прыналежаць работнікі беларусы, літвіны, палякі.

Ды гэта — ня першы грамадзкі голас, які высказывае нашы палітычные ідэалы. Больш году таму назад — ешчэ пад той час, калі ў нас не было прэссы, дэмократычные элемэнты беларускаго, літоўскаго, польскаго і жыдоўскаго грамадзянства публічна заявілі аб сваім палітычным стано-

вішчы. Было гэта ешчэ тады, калі ў Расеі паношыўся царызм, і надзея волі засьвяціла толькі для тэй часьці нашай Бацькаўшчыны, якая апынулася за межамі самадзержаўнай Расейскай дзержавы. Дык і ў паменёным выступленьні прадстаўнікі нашага грамадзянства гавораць аб устройстві новага вольнага жыцьця „прынамсі для тых зямель, каторые заняты цяпер нямецкімі войскі“.

У нашых руках — дзьве адозвы Конфэдэрацii Вялікаго Князьства Літоўскаго пад загалоўкамі: „Унівэрсал“ (з 19 сьнежня 1915 году) і „Грамадзяне“ (з месяца лютаго 1916 г.).

Вячорные мысьлі.

Калі лёсы Польшчы былі яшчэ невядомы, калі яна стагнала разам з намі пад расейскім царызмам, усе народы літаваліся над ей, і ў яе абарону адзываліся галасы розных вучоных усіх дзержаў. І ня дзіва, што многа сыноў нашаго краю, адступіўшыся ад інтэрэсоў сваей Бацькаўшчыны, прысталі да супольнай с палякамі работы дзеля адбудаваньня Польшчы. Усе яны верылі, што, дабіўшыся супольнымі сіламі волі для Польшчы, яны гэтым дабʼюцца і свабоднай Беларусі і Літвы.

Нямногіе толькі беларусы бачылі, як палякі хацелі маладны беларускі рух забіць у самых яго нарадзінах, як яны хрысьцілі яго імем «інтрыгі» царскаго ураду; і яны зразумелі добра, што польскі народ адносіцца да нас не як «сестра» да «брата», а як «воўк» да «аўцы». І калі цяпер Польшча у значнай меры сіламі нашых людзей дабілася волі для сваей бацькаўшчыны, яна, замест падзякі, ня толькі ні разу не зрабіла спробы памагчы нам, а, ешчэ не пасьпеўшы сама добра арганізавацца, як гэта мы добра прадвідзелі, хочэ захапіць наш край пад сваё шляхоцкае панаваньне. Гэтым яна здрадзіла ня толькі наш край, але і апеваны шумна польскі дэмократызм — «за вашу і нашу свабоду!..»

Ня дзіва, што наш дэмократычны народ адвярнуўся с пагардай ад такой «сястры»; ня дзіва, што цяпер і тутэйшы польскі рабочы клас, пазнаўшы адносіны Польшчы да нашаго Краю, злучыўся на грунці соцыялізму з беларускімі і літоўскімі работнікамі і прыступіў да супольнай з намі работы дзеля адбудаваньня нашай Бацькаўшчыны. Перажыўшы псыхолёгічную эволюцію, за рабочым класам ідуць ужо і другіе класы, і толькі буржуазная інтэлігенція ня хочэ здавацца. Але мы відзім, што гэтая інтэлігенція ніколі не выяўляла ў нас сваей індывідуальнасьці, а ўсё, што рабіла, то пажычала с Польшчы,—ўсё роўна, як тэатральны рэпэртуар для „Лютні“, або „Краkоўскі кірмаш“ у цырку, а калі і дала нешта «сваё», то хіба аслаўленую гаспадарку быўшай польскай местовай Управы.

Лабуць.

У Вільні і ваколіцах.

× **Памажыце дзецям!** С прыходам вясны узнімаецца вельмі вострае пытаньне аб тым, каб хоць найбольш слабасільным дзецям — вучням беларускіх школ даць магчымасць на час летніх вакацій выехаць на вёску.

Справай гэтай, папраўдзі, найлепей было-бы заняцца Беларускаму Камітэту, але ён, як вядома, не мае на гэта патрэбных грошы. Дык мо' знойдуцца прыватные людзі добрай волі, каторые ці самі ўзялі-бы да сябе на які месяц пару дзяцей, ці заняліся-бы організацией якой ахронкі на лето недзе за межамі места. Вясковым жыхаром пракарміць 1—2 дзяцей праз месяц — гэта зусім незначны ціжар, а за гэты месяц дзіця набярэцца хоць крыху сіл, катэрые так патрэбны ў месьці пры цяперашніх цяжкіх варунках, асабліва пры навуцы у школі.

Калі-б хто меў ахвоту зрабіць добрае дзело, дык ніхай паведоміць Беларускі Камітэт (Віленская 33, 1).

× **У гародах ужо можна пачынаць сеяць гарох, фасолю, рэдноку, качановую капусту, шпінат, цыбулю і капусту.**

× **Ня псуйце пучкоў на вербі!** Хто іх нішчыць, адбірае у пчол магчымасць даваць народу гэткі цэнны цяпер мёд.

× **Безплатная лекарская помач** у Амбуляторыі пры Мільліоннай вул. 3 для хворых на вэнэрычные і скурные хваробы даецца кожын дзень ад 4 да 5 гадз., а для хворых на жаноцкіе хваробы — ад 6 да 7. У нядзелю прыёму німа.

× **Дзікае душэгубство.** У розных пунктах места знайшлі часьці ўжо падгніўшаго трупа кабеты (на рагу Архангельскай, на I і II Радунскай). Ліхадзейство гэтае ўчынілі ўжо даволі даўно. Цяпер — главная задача дазнацца, хто забітая, а дзеля гэтаго трэба устанавіць, якіе кабеты прапалі нет ведама дзе за апошніе тыдні. Усе ведамасьці, хоць-бы зусім незначные, якіе маглібы асьвяціць гэту цёмную справу, трэба падаваць у крымінальнай паліціі, Домініканская 1, пакой 89.

× **Курс рубля:** офіцыяльны — **2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 46 ф., пры куплі—2 м. 50 ф.**

Пазычковая каса бярэ 6°/°.

× **Вялікая кража.** У той аўторак, перад абедам, у аднэй гасподзі пры Кіеўскай вуліцы укралі 3600 руб расейскімі бумажкамі па 100, 25 і 10 руб., 1400 марак 100 і 50-ці марковымі, 375 руб. „нямецкімі“ рублямі, залаты дамскі гадзіннік, срэбны мужчынскі і шмат дамовых рэчэй.

× **Прапаўшые дзеці.** 16 красавіка прапаў нямы, 12-гадовы хлапец ЛасноАроновіч, са сваей кватэры, Острабрамская, 33, 4.

Колькі дзён таму назад з бальніцы „Савіч“ прапала дзяўчынка 5 гадоў, Іозэфовіч.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
за дзень з 18 на 19	+ 9°	+ 1°
„ з 19 на 20	+13,5°	+ 1°
„ з 20 на 21	+10°	+ 3,8°
„ з 21 на 22	+13°	— 1°

„У Купальскую ноч“.

У Беларускім Клюбе ў нядзелю. 15. IV, быў пастаўлен вельмі сымпатычны сцэнічны абразок «У Купальскую ноч» Янкі Купалы.

Гэта—усцэнізованая байка-легенда аб кветцы папараці, каторая быццым-то зацьвітае на Купальле і дае цудоўную моц і шчасьце таму, хто яе знойдзе.

У байцы Купалы многа сымволізму. Дзяцюк, каторы шукае цудоўнай кветкі,—гэта сымвол агульна-людзкаго жаданьня здабыць шчасьце і долю. Але дарогу да кветкі заступае яму «Дух пушчы», каторы хавае ад людзкога вока гэтае шчасьце. Дарма дзяцюк усей душой рвецца к яму, ня гледзячы на ўсе страхі, што бароняць доступу да нетры лясоў, дарэмна яго сэрдэчная ахвяра,—і дарма у сьне кружацца над ім русалкі і навеваюць думкі аб яснай будучыне: калі зацьвіла папарацъ, і дзяцюк працягнуў ужо руку, каб сарваць жаданую кветку, — «Дух пушчы» стануў яму на дарозі, кінуў у душу атручэные зернятки безнадзейнасьці,—і прад вачыма дзяцюка развеялася мара шчасьця, і, як падкошэны сноп жыта, падае ён на зямлю з распачлівым крыкам: „Дайце кветку! Дайце сонцэ!“

Інсцэнізація была вельмі удачная. Ня гледзячы на маленкую сцэну, на труднасць пастаноўкі на ёй адпаведных дэкорацій, як сцэны спатканьня дзяцюка з «Духам пушчы», так і карагод русалак прайшлі надта добра, пакідаючы па сабе эстэтычнае ўражэньне. Шчырая падзяка належыцца як нашым артыстам, так і рэжысэру—п. Олэхновічу, бо супольнымі сіламі стварылі папраўдзі пекную рэч.

Ня шкодзілобы паставіць «У Купальскую ноч» ешчэ раз.

У гэту нядзелю, 22 красавіка, у Беларускім Клюбе быў пастаўлен усцэнізованы абразок «Дзед і Баба» — с пеяньнем паводлуг музыкі Монюшкі. Музыка вельмі

ВЕСНА.

Дзе дадуць — зраблю пазыку
І найму сабе музыку:
Дудара з яго дудою,
Каб іграў ён моцна ёю.
„Грайка, грай! Я засьпеваю,
„Што цяпер на сэрцы маю“...
— І дудар ужо іграе,
Маё-ж сэрцэ так сьпевае:
. . . „Прападзі, мая жуда,
Ўсё, што церпіць небарак:
Усе нестаткі, ды беда!
Я счарнеў, глядзі, і так, —
Толькі вус адзін белявы....
— Годзі мучыць! Я хачу
Сілы, працы і забавы,
І вясельля у вачу!
А с чаго я узбуяўся?
Бо весна ідзець да нас:
Як убачыў, — засьмеяўся
І вясёлы стаў на час....
Грайка, грай! Бо сэрцэ скачэ,—
Яму трэба моцна граць;
А жуда ніхай паплачэ,
Час яе і забываць“ . . .

Алесь Гарун.

Барысаускі пан-Цялей.

(Апаведаньне старога дзеда).

Было гэта даўно, даўно, — помню, як сягодня, як мы, навабранцы, ў першыну зʼявіліся перад яснымі вачыма фэльдфэбэля Біча. Прызнацца, то не зусім добра кратаць нябошчыкавы костачкі, бо гэты Бічок памёр ужо (пухам яму зямелька!); але што-ж зробіш, калі надта сьвярбіць салдацкі язык: так і хочэцца успомніць адну кароценькую справу.

Вось, значэ, прыпёрлі нас у казарму і закамандавалі:

— «Смірна! Біч ідзе!»

Параўняліся хлопцы і узвялі вочы на можнаго пана.

— «Ну, хлопцы, — адазваўся ён, — буду пытацца; зразу адказываць, ані мур... мур....»

Стаім, салапячым, вытрашчыўшы вочы.

— «Ты якой губэрні? — паспытаўся у першаго.

— «Варшаўскай, проша пана», — зразу адказаў той.

— «Што Варшаўскай, то гэта добра; але паноў тут німашыка, а Вашэ благародзіе тутака стаіць, чы бачыш?

«А ты якой»? — пытае другога.

— «Седлецкай, проша пана!»

— «Глухі ты, чы якая хвароба? Я не пан, а Вашэ благародзіе! Пасьмей хто сказаць «пан», у моррррр...ду дам, лыч на бок звярну!

«Ты якой?»

— «Ломжынскай, проша пана...» боязна адказаў навабранец.

Біч ня вытрымаў і трэснуў з размаху, як казаў, у морду.

— «Вось табе! вось табе! Не пан, а Вашэ благародзіе! Выбʼю зубы, дзесятаму закажэш... ліханька вашым мазгам, куды ні ткнёшся, пан ды пан, а сьвіней пасьвіць некаму!

«Ты якой?» — спытаўся у хлапца, што стаяў радком са мной.

—«Я.. я.. Барысаўскі, с-пад Халапеніч...»

— «Зваць як?»

— «Зваць... Цялей...»

— «Што гэта за імя? у першыну чую! Зводны, глянь у календар, чы ёсьціка там Цялей»...

— «Німашыка!» — перагледзіўшы адказаў зводны.

— «Дома як цябе звалі, Халапенічскі райдун?»

— «Дома, то мяне Пан-цялеем звалі, а тутка брат не абманіш: бачыў, як палякоў валіў у морду, бачыў! Не на Варшавяка напаў, а на Барысаўца....»

Галубок.

характэрыстычная, аснованая на вядомых «дзядаўскіх матывах».

Адыгралі п'еску вельмі міла, дый пеялі добра.

Апрацаваў яе і рэжысэраваў п. Ф. Олехновіч. Ігралі сілы беларускай драматычнай дружыны.

Саля Клюбу, як заўсёды, была поўная. *А.*

З усяго Краю.

БАРАНАВІЧЫ. Тутэйшая нямецкая ваенная газэта ў вельмі гарачых словах апісвае хараство вясны «гэтаго беларускаго жалезнадарожнаго вузла». Мы гэтак сама горача вітаем, толькі ня добра ўжо нам знаёмае хараство нашай вясны, а тое, што немцы ўрэшці зразумелі, што Баранавічы — не «Litauen» і не «Polen», а «Weissrussicher Knoten».

БЕЛАСТОК. Паліція арэштавала чэлавека, каторы на праваслаўным магільніку адламаў некольві бронзавых крыжоў і прадаў іх.

БАГНОЎКА (пад Беластокам). Ад пяруна пры сільным ветры тут згарэлі 9 гумен.

СКІДЭЛЬ. 11 і 12 красавіка тут былі народные вечарынкі на карысць народных стравень. Яны далі 750 м. даходу.

ГРОДНЯ. 24 і 25 красавіка тут будуць агледаць каней.

РУДНІКІ. 3 тутэйшых гаспадароў пакаралі цяжкімі штрафамі грашмі за прадажу каней без пазваленьня Kreishauptmanna.

КОЎНА. 15 мая 1917 г. у Коўні адкрываюцца 4-месячные курсы для літоўскіх вучыцелёў ад 17 гадоў да 30. Заявы трэба падаваць не пазьней, як 28 красавіка.

КОЎНА. Кожын жыхар Коўны і ваколіцы Ніжние Шанцы павінен ад кожнай сваей каровы здаваць у местовае управленьне па 6 літроў малака ў тыдзень па 20 фэн. за літр: 3 літры ў аўторак і 3 — ў пятніцу.

СУВАЛКІ. Першы раз пасьля доўгіх гадоў на дабрачынным канцэрці выступалі разам жыдоўскіе і польскіе артысты.

ШАКІ, Владыславовск. пав. Тут арэштавалі зладзейскую хэўру с 6 душ, між каторымі наймалодшаму хлапцу—11 гадоў.

Апавешчэньне.

Аб выдачы пашпартоў у I міліцыйным цыркуле.

У местовым окрузі Вільні ізноў будзе адбывацца выдача пашпартоў усім, хто паводлуг выданых загадоў павінен мець пашпарт Обэр Ост (сьветла-сіні сшытак с фотографіей і одціскам пальца), але з якой-будзь прычыны яго не мае.

Гэта адносіцца асабліва да тых,

1) хто пасьля выдачы пашпартоў у ліпню і жніўню 1916 году скончыў 10 гадоў;

2) хто ў часі выдачы пашпартоў ня мог явіцца с прычыны хваробы, або каго, наагул, не было;

3) хто прыбыў у местовы округ Вільні, не атрымаўшы яшчэ пашпарту Обэр Ост у другім павеці;

4) хто згубіў свой пашпарт, у каго пашпарт укралі, ці ён прапаў іншым спосабам;

5) у каго пашпарт гэтак зьнішчэн, што ня можэ служыць сваей мэці;

6) тутэйшые немцы, падданые Нямеччыны, незалежне ад таго, ці яны ўжо маюць пашпарты Обэр Ост, чы не. Атрыманые гэтымі асобамі польскіе, чы літоўскіе пашпарты абменіваюцца на нямецкіе.

Паменёные ў пунктах 1—6 асобы, каторым павінны быць выданы пашпарты і каторые пражываюць у I міліцыйным цыркуле, павінны явіцца ў аўторак, 24 красавіка, ў бюро I міліцыйнаго цыркулу, Базыльянская 6, маючы свае дакумэнты. Хто не явіцца дзеля атрыманьня пашпарту, таго ждже кара і таму ня выдадуць карты на хлеб.

Аб часі выдачы пашпартоў у другіх міліцыйных цыркулах будзе апавешчэно пазьней.

Вільна, 19 красавіка 1917 г.

Der Deutsche Stadthauptmann
Pohl.

Рэволюція у Расеі.

ПЕЦЯРБУРГ. (П. Т. А.). На тэлеграму амэрыканскаго дэпутата, соцыаліста Мэера, пасланую на імя Чхэідзэ, ў каторай Мэер прызывае раду работнікоў і салдатоў высказаць свой паглад на мір, спаўніцельная камісія рады работнікоў і салдатоў дала гэтві адказ:

„Уся рэволюцыйвая дэмократыя Расеі дабіваецца не сэпаратнаго, а міжнароднаго міра без заваеваньнёў і звароту коштаў, на аснові вольнаго развіцьця народаў“.

БЭРЛІН. Чуткі аб замірэньні з Расеей ні на чым не аснованы.

ШТОКГОЛЬМ. Савенко, каторы адвозіў Мікалая Мікалаевіча у Крым, апаведае, што сям'і Романовых аддадзены да ужытку чатыры невялікіе дамы, каторые пілнуе войско.

Соцыалістычные газэты дзеляцца на дзьве партіі, якіе між сабой вядуць вайну. Адны паддзержываюць правіцельство, другіе прызываюць да адкрытаго змаганьня з ім. Газэта студэнтоў прызывае да змаганьня з буржуазнымі правіцельствамі Франціі і Англіі.

Глаўны кватэрмістр, генэрал Луковскій, кажэ, што расейская армія пераконана аб набліжэньні канца вайны. Чуткі аб раздзелі зямель вызываюць чысьленые прыпадкі павіданьня салдатамі фронту. У акопах раздаюць радыкальные ліcткі.

ШТОКГОЛЬМ. Пецярбурскі ваенны округ па загаду тымчасоваго ураду аб'яўлен на палажэньні усіленай ахраны. Да часу прыпынена свабода сходак.

Каля Леніна гуртуюцца работніцкіе групы, каторые маюць у сваіх руках каля 40 000 вінтовак і 30.000 рэвольвероў.

У спадзеваных стычках Плеханов і Ленін займуць выдатнае месцо.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Соцыаліст Ленін, вярнуўшыся з заграніцы, на соцыалістычнай нарадзі крытыкаваў распадаючуюся соцыал-дэмократію і жадаў, каб была створэна новая соцыалістычная комуністычная організація. Некаторые «меншэвікі» і «большэвікі» выступалі с прамовамі проці тэорыі Леніна. У канцы нарада перэважываючай большасьцю прыняла рэзолюцію аб сазыве з'езду ўсіх соцыалістычных організацій.

АМСТЭРДАМ. Ленін дамагаецца неадкладаючы замірэньня і кары для Керэнскаго і Чхэідзэ, каторых вінаваціць у здрадзе міжнароднаго соцыалізму.

Генэрал Брусілов сказаў трох прыехаўшым на фронт думскім дэпутатам, што салдаты адмаўляюцца вертацца на фронт і што пецярбурская гвардзія хочэ астацца ў Пецярбургі.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Плеханов прыехаў сюды разам с прадстаўнікамі англіцкіх і францускіх работніцкіх саюзоў.

На заседаньні „камітэту работнікоў і салдатоў Плеханова прывітаў Чхэідзэ, кажучы: „Расея сягоньня перажывае адзін з найвялікшых дзён, бачучы паварот нашаго вялікаго вучыцеля. Плеханова, каторы нарэнец можэ споўніць дадзенае слово, што вернецца ў Расею толькі тады, як цар Мікалай будзе пад арэштам. Яго надзеі споўнены“.

Прэдстаўнікі францускіх і англіцкіх соцыалістоў віталі расейскі народ і высказалі радасьць сваіх старон с прычыны вызваленьня Расеі.

Плеханов апаведаў аб часі сваей эміграціі і аб працы дзеля соцыалізму ў Расеі.

КОПЭНГАГА. Расейскіе газэты с 7 красавіка друкуюць гэткую офіцыальную заяву міністра судоў, Керэнскаго:

„Паглад Мілюкова на задачы расейскай заграннічнай палітыкі ў гэтай вайне—гэта яго асабісты пагляд і зусім не адбівае ў сабе думак тымчасоваго правіцельства“.

Палітычные кругі, да каторых належыць Керэнскій, цьвёрда адкідаюць заваеваньне зямель чужых націй і ўселякіе пакушэньня на незалежнасць народаў цэнтральных дзержаў.

КОПЭНГАГА. Англіцкі урад зажадаў, каб на пашпартах расейцоў, якіе вертаюцца ў Расею, было надпісано пазваленьне ня толькі расейскаго консула, але і англіцкаго. Расейскі тымчасовы урад прыстаў на гэта.

ВАШЫНГТОН. У урадовых кругах Амэрыкі пануе пераконаньне, што трэба даць уселякую помач новаму дэмократычнаму правіцельству ў Расеі.

ХРЫСТЫАНІЯ. З Лондона даносяць, што англічане непакояцца за расейскі фронт, каторы становіць адынае слабое месцо ў жалезным коле, якое з усіх бакоў акружае цэнтральные дзержавы.

АПАРАНДА. Даносяць аб крывавых жыдоўскіх пагромах у розных расейскіх местох.

Па загаду Керэнскаго арэштавалі палкоўніка Голенберга, начальніка фінляндзкай ваеннай цэнзуры.

Усім салдатам, каторым больш за 40 гадоў, даюць одпускі на работы ў полі дома.

Работнікі ў Гэльсінгфорсі звярнуліся да расейскіх салдатоў с просьбай памагчы ім дабіцца 8-гадзіннаго рабочаго дня. Баяцца агульнай забастоўкі ва ўсей Фінляндіі.

ПЕЦЯРБУРГ. Генэрал Гурко у прыказе па арміі цэнтру заявіў, што выбару афіцэроў самімі салдатамі дапусьціць нельга.

ШТОКГОЛЬМ. «Бірж. Вед.» пішуць:

„Нашы гарады церпяць ад вострай недастачы спажыўных прадуктоў“.

Урадовая «Рэч» пішэ:

„З розных ваколіц даходзяць весткі аб сур'ёзным расстройстве і небаспечным упадку нашаго грамадзкаго жыцьця“.

З усяго сьвету.

БЭРЛІН. «Vorwärts» даносіць: На нарадзі нямецкіх соцыалдэмократоў, на каторай былі відаўнікі аўстрыяцкіх соцыалістоў Адлер, Сайц і Рэннэр і венгерскіх — Гаррані і Вэльтнэр, прынята рэзолюція аб міры, ў якой гаворыцца:

„З абурэньнем адкідаем мы заяву варожых правіцельств, што вайна патрэбна дзеля завядзеньня ў Нямеччыне вольных урадовых устаноў. Развіваць свае ўнутрэные установы паводлуг сваей думкі — гэта задача самога нямецкаго народу“.

БЭРЛІН. Саюзная рада прыняла жаданьне Рэйхстагу, каб быў скасован закон, забараняўшый езуітам працаваць у межах Нямеччыны.

ШТОКГОЛЬМ. 20.000 работнікоў зрабілі перад шведзкім парлямэнтам дэмонстрацію с прычыны недастачы спажыўных прадуктоў. Пасьля успакаіцельнай прамовы соцыаліста Брандінга работнікі спакойна разышліся.

ПАРЫЖ. Францускіе газэты прызываюць Вэнізэлёса аб'явіць у Грэціі рэспубліку.

АФІНЫ. Спадзяюцца, што габінэт зара выйдзе ў адстаўку.

МАДРЫД. Габінэт падаўся у адстаўку, пазываючыся на уклад агульна палітычных варункоў.

Галава новаго габінэту—Мар ціа Прыэто, лібэрал.

Сколькі ў Нямеччыне работнікоў.

Паводлуг апошняго спісу насяленьня ў Нямеччыне было 30,457,980 мужчын, у тым ліку работнікоў — 7,003,093. Між апошнімі роўна 7 мільёнаў — ад 20 да 30 гадоў.

У Аўстро-Вэнгрыі с 13 мільёнаў мужчын число работнікоў — каля 2 мільёнаў.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

20.IV. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На полі бітвы пры Арра агонь крапчэе.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пачаты 16 марца пераход на новые пазыціі на паўночным усходзі ад Суассон, даўно прыгатаваные, закончэн. Ворагі няпэўна пасоўваюцца сьледам.

Баталія пры Эн і ў Шампані трывае далей. Ішлі незвычайна вострые бітвы. Новая спроба французоў зрабіць прарыў неўдалася. Дагэтуль француская глаўная каманда пусьціла ў ход дзеля штурмоў 30 дывізій. Надзеі Франціі на іх не збыліся.

Усходні тэатр:

Артылерыйскі агонь расейцоў шмат дзе даходзіў значнай сілы. Пешых бітв не было.

Македонскі фронт: Пры Чырвонай Сьцяне адбіты францускіе атакі, ведзеные проці нямецкіх і боўгарскіх войск. Ворагі заўладалі адным узгоркам.

21.IV. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Агонь між Лёс і Аррас крапчэе.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пры Чэрні мы адваевалі цукраварню. Пры Іртэбіз-Фэ мы адбілі францускіе мейсцовые атакі. Пры Брэмон адбіты расейцы. На фронці Шампані пасьля сільнаго артыле-

рыйскаго агня пачаліся паабедзіновые вострые атакі, каторые адбіты.

У апошніе дні ў бітвах на паветры і агнём з зямлі знішчэны 10 самалётаў ворагоў.

Усходні тэатр:

Нічога выдатнаго.

22.IV. **Заходні тэатр:**

Фронт Рупрэхта Баварскаго: У нескольвіх пунктах на фронце у Фляндрыі і Артуа артылерыйская бітва крапчэла. На поўначы ад Скарп агонь дайшоў найвышэйшай сілы.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На Эн і ў Шампані — слабая баевая работа. Пры Бэррі-о-Бак мы ўзарвалі французскі блёкгаўз.

Ворагі утрацілі 6 самалётаў, у тым ліку 5 скінуты эскадрай лятуноў ф. Ріхтгофэна.

Над Н'юпортам знішчэн у ворагоў лятучы карабель.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА. 21. IV. **Італьянскі тэатр:** На паўночным заходзі ад Арс'еро мы ўзялі ў палон 1 афіцэра і 30 салдатоў.

ВЕНА. 22.IV. **Італьянскі тэатр:** У ваколіцах Трох Вяршын узяты ў палон 1 афіцэр і 75 салдатоў, здабыты 2 кулемёты.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

КОПЭНГАГА. «Socialdemokraten» пішэ:

Ходзяць чуткі ў конкрэтнай формі, што між Нямеччынай і Англіей ідуць перэгаворы аб міры.

СОФІЯ. (В. Т. Б.). Боўгарскае тэлеграфнае агенцтво даносіць:

„Боўгарскі народ вітае нарадзіны новай Расеі. Боўгарыя аб'явіла вайну не расейскаму народу, а царскаму ураду".

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Імператар паслаў на імя Насьледніка тэлеграму с падзякай войску, пабедна адбіўшаму французскіе штурмы на Эн і ў Шампані, і высказаў цьвёрдую пастанову давясьці вайну за быт да пабеднаго канца.

БЭРЛІН. (Б.Т.Б.). Як даносяць ад 13 да 18 красавіка, ізноў затоплено ў Англіцкім канале, Атлянтыцкім акіяні і Паўночным моры варожых і нэутральных караблёў агулам на 93.000 тонн ёмкасьцю.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 14 красавіка на заходзі ад Александрыі нашай падводнай лодкай цяжка папсован англіцкі малы крэйсэр. Можна даволі пэўна думаць, што ён затануў.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). З апошняй экспэдыціі нашых падводных лодак да берагоў Англіі не вярнуліся нашы мінаносцы Г 85 і Г 42. Трэба думаць, што яны пагіблі.

ГАННОВЭР. Газэты за насьледніка памершаго гэнэрал-губэрнатара Бэльгіі, Біесінга, лічаць генэрала ф. Фалькенгаўзэна.

Вайна замірае.

БЭРЛІН Камісія Рэйхстагу дзеля гандлю і прамышленнасьці на апошнім заседаньні занялася справай экономічнай дэмобілізацыі і пераходу з ваеннаго стану да мірнаго.

ТУРЫН. «Stampa» пішэ, што англіцкі прэм'ер-міністэр загаварыў аб спадзеваным міры, кажучы, што насьпеваюць і шыбка наближаюцца важные здарэньня.

ЖЭНЭВА У Парыжы наладжэн камітэт дзеля будовы Палацу Міра у Остэндзі. Папеж ахвяраваў на гэта 100.000 франкоў.

КОПЭНГАГА. «Socialdemokraten» друкуе пагляд французскаго міністра Тома на магчымасць сустрэчы французскіх социалістоў з нямецкімі ў Штокгольмі на социалістычнай конфэрэнціі, на якой будуць разгледаць справу міра. Міжнародная еднасць (інтэрнацыонал) адновіцца мацнейша, чым калі колечы, і будзе апірацца на нацыональные адзінкі.

МАНЧЭСТЭР. На з'ездзі англіцкай социалістычнай партыі пастаноўлено дабіцца у правіцельства, каб увесь народ падаў свой голас, ці ён хоча пачаць перэгаворы аб міры.

БЭРН. Боўгарскі пасол сказаў карэспандэнту «Tageblatt» аб ваенных мэтах Боўгарыі:

„Мы жадаем Македоніі, Добруджы і даліны Моравы, як боўгарскіх зямель, каб выпаўніць ідэал усіх боўгароў: збудаваць з'еднаяную, незалежную, дэмократычную Боўгарыю".

ШТОКГОЛЬМ. Расейскі прэзыдэнт міністроў, князь Львов, сказаў карэспандэнту «Русск. Сл.», што можна напэўна спадзевацца міра ў гэтым гаду.

БЭРН. «Populaire du Centre» пішэ, што трэба радосна вітаць факт гутарак аб міры і аб варунках міру.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Рэдактар Язэп Салавей.